

5. Закон України «Про охорону прав на типографії інтегральних мікросхем», від 05.11.1997 №621/97-ВР із останніми змінами від 22.05.2003. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua>.
6. Жаров В. О. Право інтелектуальної власності в системі права в Україні // Навчальний посібник. – К.: ІВП, 2006. – 108 с.
7. Кожарська І. Ю. Право промислової власності: винаходи, корисні моделі, промислові зразки // Навчальний посібник. – К.: ДВНЗ «Державний інститут інтелектуальної власності» 2008. – 143 с.
8. Цибульов П. М. Основи інтелектуальної власності. – К.: ЗАТ «Інститут інтелектуальної власності і права», 2003. – 172 с.

Summary. *The article reflected the basic provisions of the civil law and other legal acts concerning the succession of authors in the field of intellectual property.*

Keywords: *owner invention, ownership, rules, rights, authorship, application and heir.*

УДК 339.13:330.341

Радченко Л.П., к.е.н., доцент Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ІННОВАЦІЙНІСТЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Аналізується інноваційність, її прояви та вплив на економічне зростання. З'ясовуються основні напрями інноваційної державної політики, які сприяють активізації інноваційної діяльності та підвищенню конкурентоспроможності національної економіки в економічно розвинених країнах світу. Розглядаються необхідність і особливості активізації інноваційного розвитку в українській економіці.

Ключові слова: *інноваційний розвиток, інноваційна державна політика, стимулювання інноваційного розвитку, кокурентоспроможність національної економіки.*

Постановка проблеми. В умовах посилення глобалізаційних процесів у XXI ст. проблема підвищення конкурентоспроможності національної економіки відіграє одну із визначальних ролей у макроекономічній політиці розвинених країн світу. Застосування інноваційної моделі розвитку дає можливість цим країнам отримувати приріст ВВП на 70-85%, а Україні, за відсутності пріоритетності інноваційного розвитку та низьких показників інноваційності, – лише на 0,7-1,0% [2]. Пошуки можливостей активізації інноваційної активності макроекономічних суб'єктів та підвищення конкурентоспроможності національної економіки України обумовлюють актуальність і значний інтерес дослідників до даних теоретичних і практичних проблем.

Аналіз актуальних досліджень. В розробку фундаментальних питань щодо ролі інновацій, інноваційної політики в соціально-економічному розвитку суспільства значний внесок в різні періоди зробило багато закордонних та українських вчених: Д. Белл, Дж. Гелбрейт, В. Геєць, А. Гальчинський, М. Кастельс, А. Маршал, К. Маркс, П. Самуельсон, Е. Тоффлер, І. Фішер, Л. Шаульська, Й. Шумпетер, А. Чухно, Л. Федулова та інші. Разом з тим пошуки можливостей створення інноваційно орієнтованої конкурентоспроможної національної економіки в Україні потребують подальшого наукових розробок.

Мета даної статті полягає у здійсненні аналізу методологічних проблем функціонування інноваційної економіки і виявленні напрямів активізації інноваційності та підвищення конкурентоспроможності української національної економіки.

Виклад основного матеріалу. В останні три десятиріччя суттєво змінилась наукова парадигма сучасного соціально-економічного розвитку суспільства, що відбива-

ється в дослідженнях методологічних проблем економічної теорії. Про це свідчить поява нових категорій, які означають значні зміни в економіці: постіндустріальний устрій, нова економіка, інноваційна економіка, економіка знань тощо [1, с.46-52]. З урахуванням даних змін і категорій були сформульовані «Цілі розвитку тисячоліття», які визначені ООН та схвалені світовим співтовариством [2]. Розкриття характерних рис нової економіки пов'язане з тим, що постіндустріальне суспільство розвивається як суспільство знань, на інноваційній основі, а інноваційний розвиток є пріоритетним напрямом оволодіння прогресивними технологічними укладами та підвищення конкурентоспроможності національної економіки, а також основною ареною конкурентної боротьби за лідерство на світових ринках, табл.1.

Таблиця 1

Еволюція технологічних укладів та лідерство національних економік провідних країн світу в їх розвитку [4, с.6]

Технологічні уклади	Країни-лідери	Галузі-лідери	Висхідна фаза, роки	Спадна фаза, роки
Перший	Великобританія	Текстильна промисловість, випалювання чавуну	1740-1763	1763-1792
Другий	Великобританія	Паровий двигун, залізниця, важке машинобудування, хімічна промисловість, електротехніка	1792-1815	1815-1850
Третій	США	Металургія, електроенергетика, неорганічна хімія	1850-1873	1873-1914
Четвертий	США	Авто-, авіабудування, органічна хімія	1914-1945	1945-1973
П'ятий	США, ЄС, Східна Азія	Обробка інформації, електроніка, телекомунікації, робототехніка	1973-2000	2000-2026
Шостий	?	Нано- й біотехнології	2026-2050	2050-2080

Як видно із таблиці 1, реалізація зусиль економічно розвинених країн світу в оволодінні новими технологічними укладами, зокрема, п'ятим і шостим технологічними укладами, відкриває їм можливість забезпечити не тільки науково-технологічне лідерство, а й високий рівень конкурентоспроможності національної економіки. Серед країн-лідерів у застосуванні п'ятого технологічного укладу особливо важливе місце займають США. Перш за все це обумовлено тим, що в цій країні на НДДКР виділяється стільки асигнувань із різних джерел, що вони перевищують видатки інших країн світу. Гідне місце за даними індикаторами інноваційності займають ЄС та країни Східної Азії. Зокрема, В КНР Національний центр розвитку науки і техніки опублікував прогноз, згідно з яким передбачається до 2020 р. перетворити країну в «інноваційно орієнтоване суспільство», а до 2050 р. – в світового лідера у сфері науки та технологій [4, с.6]. Інноваційна економіка виступає економікою знань, вона спирається, створює і використовує знання для забезпечення свого зростання й конкурентоспроможності.

Аналіз української економіки показує, що в ній все ще домінують низькотехнологічні галузі виробництва, які природно відносяться до малонаукоємних галузей: добувна і паливна – 0,8-1%; харчова, легка промисловість, агропромисловість – 1,2%. У цілому в Україні існує в більшості відтворення виробництва третього технологічного укладу (гірнична металургія, залізничний транспорт, багатотоннажна неорганічна хімія та ін.). Майже 95% вітчизняної продукції належить до виробництв третього та четвертого технологічних укладів, зростання ж ВВП за рахунок введення нових технологій в українській економіці оцінюється менше ніж у 1,0% [6].

Найбільш повною та інформативною оцінкою стану інноваційного розвитку України з урахуванням ключових факторів, що його визначають, є використання індикаторів Європейського інноваційного табло (ЄІТ), які охоплюють п'ять груп індикаторів: «рушійні сили інновацій», «створення нових знань», «інновації та підприємництво», «індикатори застосування інновацій», «інтелектуальна власність». Для об'єктивної оцінки стану інноваційного розвитку України важливе значення має визначення її відносної позиції в рамках країн ЄС за допомогою Європейського інноваційного індексу, Європейського інноваційного табло. За ЄІТ Україна знаходиться в останній за рівнем інноваційності четвертій групі – «країни, що рухаються навздогін» зі значенням індексу 0,23. У порівнянні з іншими країнами відставання України становить: від «країн-лідерів» – приблизно у 3 рази (Швеція – 0,68), від «країн-послідовників» – у 2 рази (Великобританія – 0,48), від країн «помірні інноватори» – у 1,6 рази (Норвегія – 0,35) [2; 6]. Україна займає 93 місце з технологічної готовності економіки і 65 місце з інновацій у рейтингу зі 131 держави. Отже, це є незадовільний практичний результат з інноваційної діяльності [5, с. 392]. Про значне відставання свідчить також низький рівень конкурентоспроможності національної економіки. За даними Всесвітнього Економічного Форуму про рейтинг національних економік за індексом глобальної конкурентоспроможності (GCI), відмічаємо вкрай незадовільну динаміку цього показника для України: у 2013 р. в списку з 144 країн Україна посіла 84 місце, (73 місце в минулому році, 82 – в позаминулому році) [5, с.392].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Низький рівень конкурентоспроможності України свідчить про те, що національна інноваційна система та інноваційна політика не є ефективними. Необхідно врахувати та здійснити: збільшення фінансування інноваційної діяльності шляхом підвищення надходжень з боку держави у науково-дослідницьку сферу; пріоритетний розвиток вищих технологічних укладів економіки; створення технополісів, технопарків, інноваційних кластерів для активізації інноваційної діяльності; розширення податкових пільг, кредитування для підприємств, що здійснюють інноваційну діяльність; активну підтримку наукових проєктів, які забезпечуть підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки.

Список використаних джерел

1. Корнейчук Б. В. Информационная экономика. – СПб.: Питер, 2006. – 400 с.
2. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / Авт. упоряд.: Г. О. Андросук, І. Б. Жилиєв, Б. Г. Чижевський, М. М. Шевченко. – К.: Парламентське вид-во, 2009. – 632 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kno.rada.gov.ua/komosviti/control/-uk/doccatalog/list?currDir=48718>.
3. Федулова Л. Концептуальна модель інноваційної стратегії України // Економіка і прогнозування. – 2012. – № 1. – С. 87-100.
4. Шнипко О. С. Інноваційно-технологічне оновлення економіки як показник цивілізаційної успішності країни // Фінанси України. – 2011. – №8. – С. 3-14.
5. The Global Competitiveness Report 2013–2014. World Economic Forum. Geneva, Switzerland 2013. – 569 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.weforum.org>.
6. Innovation Union Scoreboard–2011, European Commission. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ius-2011_en.pdf.

Summary. *Analyzes innovation, its manifestations and its impact on economic growth. Investigates the main directions of innovative public policies that contribute to promotion of innovative activities and competitiveness of the national economy in economically developed countries. Consider the need for and promotion of innovative features of the Ukrainian economy.*

Key words: *innovative development, innovative public policy, promotion of innovation, competitiveness.*